

E-CONOM

Online tudományos folyóirat
Online Scientific Journal

Tanulmányok a gazdaság- és társadalomtudományok területéről
Studies on the Economic and Social Sciences

E-CONOM

Online tudományos folyóirat | Online Scientific Journal

Főszerkesztő | Editor-in-Chief
JUHÁSZ Lajos

Kiadja | Publisher
Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó |
University of West Hungary Press

A szerkesztőség címe | Address
9400 Sopron, Erzsébet u. 9., Hungary
e-conom@nyme.hu

A kiadó címe | Publisher's Address
9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4., Hungary

Szerkesztőbizottság | Editorial Board
CZEGLÉDY Tamás
JANKÓ Ferenc
KOLOSZÁR László
SZÓKA Károly

Tanácsadó Testület | Advisory Board
BÁGER Gusztáv
BLAHÓ András
FÁBIÁN Attila
FARKAS Péter
GILÁNYI Zsolt
KOVÁCS Árpád
LIGETI Zsombor
POGÁTSA Zoltán
SZÉKELY Csaba

Technikai szerkesztő | Technical Editor
VAJAY JULIANNA

A szerkesztőség munkatársa | Editorial Assistant
VAJAY JULIANNA

ISSN 2063-644X

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
KIADÓ

Tartalomjegyzék | Table of Contents

KOVÁTS-NÉMETH Mária – BODÁNE KENDROVICS Rita – JUVAN CZ Zoltán <i>Környezetpedagógia a fenntarthatóságért</i> <i>Environmental Pedagogy for Sustainability</i>	2
BERTALAN Laura <i>Citizens' Perception of Urban Problems and Possibilities for Smart City Solutions. Case Study from Sopron, Hungary</i> <i>Városi problémák lakossági érzékelése és smart városfejlesztés lehetőségei Sopronban</i>	17
PAKAINÉ KOVÁTS Judit – TAKÁTS Alexandra – CSITÁRINÉ MÁTÉ Szilvia – BEDNÁRIK Éva <i>Sopron Smart City fejlesztésekhez a lakossági környezettudatosság és közös szemléletformáló programok kialakítására végzett kutatás eredményei</i> <i>The Results of the Research Aiming at the Elaboration of Cooperative, Awareness-Raising and Population Environmental Awareness Forming Programmes for the Sopron Smart City Developments</i>	29
POGÁTS Zoltán <i>The Political Economy of Socio-economic and Ecological Sustainability in Hungary</i> <i>A szocio-ökonómiai és ökológiai fenntarthatóság politikai gazdaságtana Magyarországon</i>	37
KISS Éva <i>Egy kutatás előzményeképp: Sopron népességéről és a vándorlásról</i> <i>Thoughts on the Demography and Migration in Sopron, Hungary: as a Start of a Future Project</i>	47
NEDELKA Erzsébet <i>The Relationship between 1980s Crisis and Structural Change in Chile</i> <i>Az 1980-as évek válságai és a struktúraváltozások közötti kapcsolat Chilében</i>	57
VARGA Dzszenifer – PATAKI László <i>„B”-terv: Dollarizáció</i> <i>Plan „B”: Dollarization</i>	68

Zoltán POGÁTSA¹

The Political Economy of Socio-Economic and Ecological Sustainability in Hungary: Mapping the Research Gaps

The aim of this paper is to identify the missing elements and areas of the literature on socio-economic and ecological sustainability in the Hungarian language. Our summary is based upon a review of the key scientific and policy literature of these areas, which we have concluded with the aim of providing a list of the most decisive literature in these areas (see appendix). We conclude that while the theoretical literature is wide-ranging and up to date and most (although not all) policy areas are well researched, the connecting literature that would create coherence in the literature are missing. Most of this missing literature is at the level of political economy.

Keywords: sustainability, political economy, adaptation, socio-economic sustainability

JEL Codes: Q00, P00, O1, F5

A szocio-ökonómiai és ökológiai fenntarthatóság politikai gazdaságtana Magyarországon: A kutatási hiányok feltárása

A fenntarthatóság fogalma ma már kiterjedt magyar nyelvű elméleti irodalommal rendelkezik annak mind hagyományos ökológiai, mind pedig szocio-ökonómiai értelmében. Az egyes szakpolitikai területek (biodiverzitás, alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, fenntartható energiaforrások, demográfia, közlekedés, egészségügy, migráció, költségvetési és adósságpálya, stb.) ha nem is teljesen egyenletesen, de általában véve jól feldolgozott, empirikus kutatási eredményekre épülő irodalommal rendelkeznek. Ami nagyon hiányzik a fenntarthatóság magyar nyelvű irodalmából, az annak politikai gazdaságtana: az a kérdés, hogy milyen hosszú távú politikai és gazdasági mély folyamatok határozzák meg a fenntarthatósági elvek érvényesülését illetve háttérbe szorulását a magyar közpolitikai döntéshozatalban.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, politikai gazdaságtan, alkalmazkodás, szocio-ökonómiai fenntarthatóság

JEL kódok: Q00, P00, O1, F5

¹ The author is associate professor at the University of West Hungary Faculty of Economics (pogatsa.zoltan AT ktk.nyme.hu)

Acknowledgements: Research is supported by the project "Complex assessment of climate change impacts - preparing international R&D projects in the University of West Hungary (TÁMOP-4.2.2.D-15/1/KONV-2015-0023)". The project has been supported by the European Union, co-financed by the European Social Fund.

Sustainability is not simply a buzzword of our time, but perhaps the most important vital question of our time. Long gone is the day when the majority questioned the centrality of this concept. Doubts are now marginal, debates focus on the 'how' rather than the 'whether'.

The theoretical considerations about sustainability have produced a sizeable literature in recent decades. Not only the moral and political philosophy of sustainability has been elaborated, but also the applicability of these meta theories to the various subsystems of social life and their related scientific disciplines which engage in studying these phenomena. These include, apart from the most obvious field of ecological sustainability (global warming, flood protection, water management, species, agriculture, food security, etc.), subsystems such as the economy (fiscal sustainability, welfare sustainability, pension systems, sustainability of economic models, etc.), as well as society (demographic sustainability and processes, health, urbanisation, etc.), as well as energy and transport.

Fortunately, the Hungarian academic and popular science community has carried out most of the work of translating these theoretical considerations into Hungarian. As a follow up to this work, Hungarian scholars have also produced a fair amount of primary theoretical knowledge of their own to complement the global literature. Based on the summary of the literature of sustainability presented in the appendix of this paper, which we have established as being the key corpus of the Hungarian language literature on sustainability, we can conclude that Hungary is up to date as far as the theoretical discourse on sustainability is concerned. This is especially true in contrast to the actual level of sustainability achieved by the country. Hungary is very far from being a leader in processes of sustainability, as almost in all areas mentioned above (economy, sociology, but less so in ecology) the country is a laggard, especially given its pioneering immediate European geographical context. The midterm trends and the political economy of these processes are also not promising. Naturally no literature is ever complete, and experts in the field can always find niches and new elements that need to be added to the existing corpus. However, as a consequence of a determined academic and policy community, in an international comparison we can be satisfied with the theoretical considerations of sustainability in Hungary.

Our review of the existing corpus shows that another area of the literature is also wide ranging. This relates to the more practical aspects of sustainability in the various fields. There exists a relatively well-developed literature in the field of ecological sustainability in Hungary: in terms of trends of and adaptation to global warming, changing climatic conditions, ecological diversity, as well as water and flood management. Hungarian scholars and policy experts have also produced detailed literature on social processes of health, demography and migration. A satisfactory literature exists on transport policy. Energy policy is an area that is markedly insufficient in this respect. Even questions of forecasted national energy requirement are highly contested in the literature and amongst experts, as are policy issues related to traditional, fossil forms of energy.

Most worrying is the lack of defining policy literature on sustainable forms of energy. There is no agreement about the future energy requirements of the country between industry professionals, energy experts and non-governmental watchdogs. This latter claim that in fact by introducing energy savings programmes it would be possible to flatline the country's energy demand for the middle term future. This would make any major single projects, such as current government plans for the doubling of Hungary's current two reactors nuclear capacity, unnecessary. Future energy demand could be met by moving towards renewable forms of energy, an area in which the country is currently a laggard. Unfortunately, there is also no consensus in the policy literature about the renewable potential of the country. As far as it was possible to discover from the literature review and consultations with experts, there is no audit of the renewable energy potential available.

In spite of these important shortcomings, generally speaking there is an adequate level and quality of policy literature available in most domains of sustainability.

One layer of the sustainability literature that is very obviously missing from the literature we have reviewed is the connection between the theoretical level and the policy. The question to be asked here is: how do we get from the current state of affairs to the desired state of affairs, as outlined by the theory? What socio-political forces are blocking these imagined positive developments, and what forces can be utilised in order to move in that direction?

For the most part, this literature is likely to be in the discipline of political economy. As we know, the time frame available for drastic changes in sustainability processes is relatively short. One reason for this is the urgency of the climate change scenarios: adaptation needs to take place in the current decade to avoid irreversible and uncontrollable processes taking place. The other reason is that the more developed countries (Denmark, Germany, etc.) are already well on their way in the transition towards a low carbon economy. Thus the renewables gap between more and less developed countries is emerging and widening in the current time period.

What will determine the achievements of Hungary in this respect is a combination of economic and political processes. The economic situation naturally determines the starting point of the country, but it is politics that drives the actual policies to be implemented. The political alignments in this respect are in turn determined by a combination of fundamental beliefs in the political class about sustainability, as well as the business interests of both internal and international business groups. Naturally, the value system of different cohorts of voters is also important, especially with regards to the issue of sustainability. Special attention needs to be focused on the societal subsystem of the media, which serves as the transitory mechanism, and which has great influence on shaping values in society.

Analysis on this level is sadly missing. While surveys about general public attitudes about sustainability are available, and are by and large promising, there is very little knowledge available about the attitudes of the political and business elites towards these same issues. Sadly, it can be deduced from policy decisions that it seems likely that their values are more conservative in this respect than wider societal attitudes.

There are also hard economic and business interests at play. Lobby groups from within the country and from outside are active in areas connected to the wider concept of sustainability in areas as far away from each other as nuclear energy, pensions, transport policy, etc. It is crucially important to map the constellations in which these lobby groups attempt and succeed at capturing legislation and regulation, public procurement, as well as budgetary redistribution, allocation and investment. Only then are we able to determine which way these vital processes are headed, and what can be done to affect them. Most of the work that needs to be carried out in this respect is not simply one of sociology, economics or political science, but one of political economy.

It is widely believed that in the countries where the transition to a more sustainable form of society is successfully taking place are countries with some “favourable cultural traditions”. This is far from the truth. Many of these countries were highly industrialised societies, with long traditions of fossil based economy. Many have deteriorating socio-economic processes, for instance in the domain of demography, etc. In fact there were and still are conscious and reflexive drivers of change in these societies, with a good deal of awareness about the political economy of their country. These agents were the ones who proved in the longer run to be capable of turning public opinion and political decision-making processes in their favour.

Two examples of this include the famous *Energiewende* in Germany, the conscious effort to move away from nuclear energy after the experience of the Fukushima nuclear

disaster. There were very clear drivers of the change to reverse the energy policy of a country that had previously expanded its nuclear base. There is not societal value determination in choosing one energy policy first, and then another later. Also, since such an abrupt shift did not take place in many other countries, it is also clear that the Fukushima shock in itself does not explain the Energiewende in Germany. There was clearly agency involved.

Another example could be the high fiscal sustainability of the Scandinavian countries. It was a conscious effort on their part in the 1990s to reregulate fiscal policy and to avoid the debt driven economic growth that characterised many other developed economies, most notably the United States. This forms part of a wider socio-economic model in the Northern Part of Europe, generally referred to as the Nordic Model, which focuses on the redistribution bases strengthening of middle classes to create a knowledgeable and materially solid societal basis who can be the drivers of change towards sustainability in all senses. It is well known that the Nordic Model came about as a consequence of a struggle that can best be described in terms of political economy. It was clearly driven by organisational and individual agency. It must also be added that as a consequence of this model, Scandinavian countries are also well on their way towards both a non-carbon economy and also towards a greening of their budgets, especially in Sweden and Denmark.

These two examples demonstrate how political economy is the important intermediary level that connects theory and policy. It is crucial that research be undertaken in this domain in order to establish a level of coherence between these two levels. Otherwise Hungary will suffer the fate of a laggard, and academic study of sustainability will be experience continued frustration as it continues to register the growing and sustained gap between theory and practice.

Appendix: The Selected Literature of Sustainability in Hungary

Printed sources: Articles, Studies.

- A fenntarthatóság társadalmosítása - egy kutatási projekt koncepciója. - In: *Információs társadalom*, ISSN 1587-8694, 2012. (12. évf.), 1. sz., 124-138. p.
- Agg Zoltán: Néhány gondolat a klímaváltozáshoz való társadalmi-gazdasági alkalmazkodás kérdéseinek kutatásához. - In: *Iskolakultúra*, ISSN 1215-5233, 2013. (23. évf.), 12. sz., 153-160. p.
- Ámon Adrienn - Boda Zsolt - Gulyás Ágnes - Matolay Réka - Pataki György: A nemzetközi közúti áruforgalom környezeti problémái. - In: *ÖKO / Ökológia * Környezetgazdálkodás * Társadalom*, ISSN 0866-1731, 1993. (4. évf.), 4. sz., 2-14. p.
- Baros Zoltán: Települési környezeti minőség, fenntarthatóság és városmarketing-különös tekintettel a zajterhelésre és az önkormányzatok szerepére. - In: *Tér és társadalom*, ISSN 0237-7683, 2012. (26. évf.), 3. sz., 48. p.
- Bartus Gábor: Fenntarthatóság és társadalmi igazságosság. - In: *Periodica Oeconomica*, ISSN 2060-9086, 2010. 2. sz., 39-49. p.
- Bécsy Etelka: EU+PÉNZ+TÁR Környezeti és fenntarthatósági jelentések: kilátások és kihívások a közszférában, a kormányzati szektorban. - In: *Pénzügyi Szemle*, ISSN 0031-496X, 2004. (49. évf.), 10. sz., 1068-1074. p.
- Benedek Andrea: A hárompilléres fenntarthatósági modell környezeti és társadalmi aspektusának vizsgálata a vállalati gyakorlatban. - In: *E-conom*, ISSN 2063-644X, 2012. (1. évf.), 2. sz.,

- Boda Zsolt - Bela Györgyi - Pató Zsuzsanna: Magyarország a nemzetközi környezetpolitikában: az éghajlat és a biológiai sokféleség védelme. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2008. (17. évf.), 4. sz., 7-34. p.
- Boda Zsolt - Gulyás Ágnes - Matolay Réka: A fenntartható gazdasági jólét mutatója (ISEW). - In: *ÖKO / Ökológia * Környezetgazdálkodás * Társadalom*, ISSN 0866-1731, 1993. (4. évf.), 2-3. sz., 2-7. p.
- Boda Zsolt - Pataki György: A nemzetközi versenyképesség és a környezetügy. - In: *Közgazdasági Szemle*, ISSN 0023-4346, 1995. (42. évf.), 1. sz., 66-94. p.
- Boda Zsolt - Scheiring Gábor: Zöld közpolitika-befolyásolás az Európai Unióban. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2006. (15. évf.), 4. sz., 41. p.
- Boda Zsolt: A gazdasági globalizáció környezeti hatásai. - In: *Eszmélet*, ISSN 0865-2139, 2006. (18. évf.), 69. sz., 169-185. p.
- Boda Zsolt: A környezeti közjavak válsága és a globális kormányzás kihívásai. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2005. (14. évf.), 2. sz., 5. p.
- Boda Zsolt: A környezetszociológia felé. - In: *Információs Társadalom*, ISSN 1587-8694, 2004. (4. évf.), 3-4. sz., 80-87. p.
- Boda Zsolt: Globális ökopolitika. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2000. (9. évf.), 3-4. sz., 97-120. p.
- Boda Zsolt: Homo politicus, avagy egy politikai cselekvés- és motivációelmélet vázlata. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2012. (21. évf.), 4. sz., 53-77. p.
- Boda Zsolt: Politikai vezetés és kollektív cselekvés. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2013. (22. évf.), 2. sz., 73-89. p.
- Boda Zsolt: Természet és gazdaság: Ökológiai közgazdaságtan szöveggyűjtemény. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2005. (50. évf.), 4. sz., 504-508. p.
- Bóday Pál - Szilágyi Gábor: A környezeti számlák szerepe a fenntarthatóság mérésében. - In: *Statisztikai Szemle*, ISSN 0039-0690, 2013. (91. évf.), 8-9. sz., 870-889. p.
- Bodroghelyi Csaba: Fenntarthatóság, társadalmi felelősség, szabványok, lelkiismeret. - In: *Minőség és Megbízhatóság*, ISSN 0580-4485, 2010. (43. évf.), 1. sz., 4-6. p.
- Boros Tiborné: Két új ökológiai fogalom: a "természet tőke" és a "környezeti fenntarthatóság" értelmezése és alkalmazása gyakorlati problémákra. - In: *Műszaki Információ. Környezetvédelem*, ISSN 0209-5769, 2004. 9-10. sz., 3-23. p.
- Brém Zsuzsanna - Dubniczky Zsolt: XXI. század: környezetbarát fenntarthatóság a könyvtárakban. - In: *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, ISSN 0041-3917, 2014. (61. évf.), 11-12. sz., 406-430. p.
- Csizmadiáné Czuppon Viktória - Sáriné Csajka Edina - Molnár Tamás: A helyi gazdaságfejlesztés és a klímaváltozás összefüggései. - In: *NFA Füzetek*, ISSN 2062-8250, 2014. (3. évf.), 2. sz., 29-36. p.
- Dallos György: A zöld gazdaság az éghajlatváltozás ellen. - In: *Erdészeti Lapok*, ISSN 1215-0398, 2009. (144. évf.), 4. sz., 104. p.
- Eiler Olga: Környezetkímélő csomagolások a fenntarthatóság érdekében. - In: *Anyagmozgatás + Csomagolás*, ISSN 0003-6242, 2011. (56. évf.), 3. sz., 30-31. p.
- Elekes Andrea - Halmai Péter: Éghajlatváltozás és gazdasági növekedés. Alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság vs. gazdasági növekedés – „kibékíthetetlen” ellentét? - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2015. (176. évf.), 5. sz., 522-531. p.
- Faragó Tibor - Bartholy Judit: Egy hathatós globális éghajlatvédelmi megállapodás szükségessége és akadályai. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2014. (175. évf.), 5. sz., 594-602. p.
- Faragó Tibor - Láng István: Nemzetközi program a fenntartható fejlődésért: Riótól Rióig. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2012. (173. évf.), 5. sz., 590-594. p.

- Faragó Tibor: A fenntartható fejlődéssel foglalkozó nemzetközi együttműködés négy évtizede. - In: *Külügyi Szemle*, ISSN 1587-9089, 2012. (11. évf.), 3. sz., 189-211. p.
- Farkas Jenő Zsolt - Rakonczai János - Hoyk Edit: Környezeti, gazdasági és társadalmi éghajlati sérülékenység: esettanulmány a Dél-Alföldről. - In: *Tér és Társadalom*, ISSN 0237-7683, 2015. (29. évf.), 1. sz., 149-174. p.
- Fenntartható fejlődés, fenntartható társadalom és integráció. - In: *Comitatus: Önkormányzati Szemle*, ISSN 1215-315X, 2006. (16. évf.), 7-8. sz., 100-104. p.
- Fuchs, Christian: A fenntartható információs társadalom ideológiai tájképe 2. rész. - In: *Információs Társadalom*, ISSN 1587-8694, 2009. (9. évf.), 3. sz., 27-52. p.
- Harcza István: Helyzetkép a társadalmi fenntarthatóságról az értékrendszerek és a jelzőszámok tükrében. - In: *Statistikai Szemle*, ISSN 0039-0690, 2012. (90. évf.), 10. sz., 905-924. p.
- Harnos Zsolt - Hufnagel Levente: Kommentár a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia kialakításához készített természetvédelmi szakértői anyaghoz. - In: *Természetvédelmi Közlemények*, ISSN 1216-4585, 2008. 14. köt., 41-44. p.
- Harnos Zsolt: A klímaváltozás és lehetséges hatásai a világ mezőgazdaságára. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2005. (166. évf.), 7. sz., 826-832. p.
- Harnos Zsolt: A klímaváltozás növénytermelési hatásai. - In: *"Agro-21" füzetek*, ISSN 1218-5329, 2005. 38. sz., 38-58. p.
- Harnos Zsolt: Az időjárás változékonysága és hatása a növénytermesztésre. - In: *Vizügyi Közlemények*, ISSN 0042-7616, 1988. (70. évf.), 3. sz., 397-408. p.
- Harnos Zsolt: Klímaváltozással összefüggő hazai kutatások: a VAHAVA folytatása. - In: *"Klíma-21" füzetek*, ISSN 1218-5329, 2007. 49. sz., 3-15. p.
- Kalóczkai Ágnes - Kelemen Eszter - Pataki György: Agrár-környezetgazdálkodás a Peszéradacsi rétek gazdálkodóinak szemszögéből. - In: *Természetvédelmi Közlemények*, ISSN 1216-4585, 2012. 18. köt., 257. p.
- Kalóczkai Ágnes - Pataki György - Kelemen Eszter - Kovács Eszter - Fabók Veronika: A földhasználati konfliktusok tényezői és dinamikája védett természeti területeken. - In: *Természetvédelmi Közlemények*, ISSN 1216-4585, 2015. 21. köt., 97-107. p.
- Kárpáti Zoltán - Vári Anna - Ferencz Zoltán: Társadalmi fenntarthatósági indikátorok életciklus - megközelítésben - egy kutatás tapasztalatai. - In: *Kultúra és Közösség*, ISSN 0133-2597, 2011. (2.(15) évf.), 3. sz., 15-28. p.
- Kiss Ágnes: A környezet fenntarthatósága az EU regionális politikájában. - In: *Tudásmenedzsment*, ISSN 1586-0698, 2009. (10. évf.), 1. sz., 27-39. p.
- Klímaváltozás és gazdaság: klímakockázatok. - In: *Piac&Profit*, ISSN 1416-8219, 2008. (12. évf.), 10. sz., 18-20. p.
- Klujber Valéria - Toma Andrea - Mészner Zsófia: Fenntarthatóság és környezetvédelem a gyermekegészségügyben. - In: *Gyermekgyógyászati Továbbképző Szemle*, ISSN 1585-4396, 2015. (20. évf.), 1. sz., 33-34. p.
- Kohlheb Norbert - Pataki György: Csatározások a környezetpolitika végváraiban. - In: *Politikatudományi Szemle*, ISSN 1216-1438, 2011. (20. évf.), 4. sz., 84-110. p.
- Kondorosi Ferencné: Ökocontrolling, avagy a környezeti fenntarthatóság az idegenforgalomban. - In: *A Controller*, ISSN 1787-3983, 2007. (3. évf.), 6. sz., 11-12. p.
- Kórik Krisztina: A magyar társadalom fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdjének vizsgálata. - In: *Journal of Central European Green Innovation*, ISSN 2064-3004, 2014. (2. évf.), 3. sz., 61-80. p.
- Kovács Eszter - Kelemen Eszter - Pataki György: Ökoszisztéma szolgáltatások a tudományterületek és a szakpolitikák metszéspontjaiban. - In: *Természetvédelmi Közlemények*, ISSN 1216-4585, 2011. 17. köt., 1-11. p.

- Kovács Eszter - Pataki György - Kelemen Eszter - Kalóczkai Ágnes: Az ökoszisztéma-szolgáltatások fogalma a társadalomkutató szemszögéből. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2011. (172. évf.), 7. sz., 780-787. p.
- Kovács Németh Mária: A környezetpedagógia a fenntarthatóságért. - In: *Valóság*, ISSN 0324-7228, 2011. (54. évf.), 10. sz., 100-105. p.
- Környezetvédelem és fenntarthatóság a kereskedelemben és az FMCG-ben - A gazdagok luxusa?. - In: *Progresszív Magazin*, ISSN 1417-1147, 2011. (19. évf.), 11. sz., 65-69. p.
- Lányi András - Pataki György - Takács-Sánta András: Beszélgetés Lányi András egyetemi docenssel Készítette Pataki György és Takács-Sánta András. - In: *Kovács*, ISSN 1418-5040, 2011. (15. évf.), 1-4. sz. (tavasz-tél), 93. p.
- Lázár Imre: Az élet kereké: a fenntarthatóság és folytathatóság környezetantropológiai kérdései. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2011. (172. évf.), 6. sz., 687-693. p.
- Lehmann, Anthony - Chatenoux, Bruno: Az éghajlat megváltozása során elegendő vízkészlettel fog-e rendelkezni a Balaton térség gazdasági-társadalmi körülményeinek fenntartásához?. - In: *Comitatus: Önkormányzati Szemle*, ISSN 1215-315X, 2008. (18. évf.), 8. sz., 27-32. p.
- Magyar Gábor: A telematika és a fenntartható társadalom. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 1998. (43. (105.) évf.), 11. sz., 1298-1310. p.
- Major György - Faragó Tibor - Pálvolgyi Tamás: A levegőkörnyezet nagytérségű változásai: társadalmi reakciók és a fenntartható fejlődés. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 1994. (39. (101.) köt.), 10. sz., 1170-1184. p.
- Medve-Bálint Gergő - Boda Zsolt: Ki szegényebb, jobban bízik? Az anyagi helyzet, a gazdasági fejlettség és a jövedelmi egyenlőtlenségek hatása az intézményi bizalomra Kelet-Közép-Európában. - In: *socio.hu*, ISSN 2063-0468, 2014. (4. évf.), 4. sz., 56. p.
- Mihók Barbara - Bartha Dénes - Standovár Tibor - Balázs Bálint - Kovács Eszter - Pataki György - Ambrus András - Czirák Zoltán - Csányi Sándor - Csépanyi Péter - Dudás György: A természeti értékek védelmét érintő legfontosabb kutatási kérdések a hazai erdőgazdálkodók és erdőkezelők szerint. - In: *Erdészeti Lapok*, ISSN 1215-0398, 2014. (149. évf.), 3. sz., 86-89. p.
- Molnár Pál: Közepponban a társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható fejlődés. - In: *Minőség és Megbízhatóság*, ISSN 0580-4485, 2014. (47. évf.), 2. sz., 67. p.
- Molnár Pál: Tanúsítható a fenntartható gazdálkodás és a társadalmi felelősségvállalás?. - In: *Minőség és Megbízhatóság*, ISSN 0580-4485, 2014. (47. évf.), 2. sz., 93-94. p.
- Mozsgai Katalin: Fenntarthatóság és környezetvédelem az EU kohéziós politikájában. - In: *ÖKO / Ökológia * Környezetgazdálkodás * Társadalom*, ISSN 0866-1731, 2004. (12. évf.), 3-4. sz., 21-38. p.
- Mozsgai Katalin: Társadalmi-gazdasági elmaradottságból fenntartható fejlődés. - In: *Falu Város Régió*, ISSN 1218-2613, 2010. 1. sz., 13-17. p.
- Nagy Szabolcs - Pál László - Bercsényi Miklós - Farkas Valéria - Husvéth Ferenc: Az éghajlatváltozás hatása gazdasági állatainkra. - In: *Magyar Tudomány*, ISSN 0025-0325, 2015. (176. évf.), 5. sz., 553-558. p.
- Pataki György - Szántó Richárd: A társadalmi felelősségvállalás vállalati on-line kommunikációjának kritikai elemzése. - In: *Vezetéstudomány*, ISSN 0133-0179, 2011. (42. évf.), 12. sz., 2-12. p.
- Pataki György: A vállalatok "zöldülése" mint tanulási folyamat. - In: *Kovács*, ISSN 1418-5040, 1999. (3. évf.), 1-2. sz. (tavasz-nyár),

- Pataki György: Az ökológia politizálása: a környezet- és természetvédelem politikai ökológiája. - In: *Debreceni Disputa: kulturális-közéleti folyóirat*, ISSN 1785-5152, 2004. (2. évf.), 6. sz., 4-7. p.
- Pataki György: Bölcs "laikusok". - In: *Civil Szemle*, ISSN 1786-3341, 2007. (4. évf.), 3-4. (12-13.) sz., 144-156. p.
- Prokos Hedvig - Lóczy Dénes: Áttekintés a „környezetfenntartó”; mint a folyóvízi rendszer fenntarthatóságának feltételeiről és nemzetközi vizsgálati módszereiről. - In: *Földrajzi Közlemények*, ISSN 0015-5411, 2015. (139. évf.), 1. sz., 1-13. p.
- Prugberger Tamás - Szöllös Andrea: Egy igen jelentős akadémiai doktori értekezés a Világegyetemet (Globuszunkat) és élő környezetünket érintő fenntarthatóságáról és a fenntarthatóság értelmezésének jogi szempontjairól. - In: *Európai jog*, ISSN 1587-2769, 2014. (14. évf.), 6. sz., 32-36. p.
- Putnoki Zsuzsanna: Az éghajlatváltozás nemzetközi és regionális szintű kezelése és ennek gazdasági hatásai. - In: *Pro futuro: a jövő nemzedékek joga*, ISSN 2063-1987, 2011. ([1. évf.]), 1. sz., 84-98. p.
- Radácsi László - Vári Anna - Boda Zsolt - Pataki György: A jövő képei: társadalmi-gazdasági forgatókönyvek Magyarország számára. - In: *Társadalomkutatás: a Magyar Tudományos Akadémia Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának folyóirata*, ISSN 0231-2522, 2000. (18. köt.), 1-2. sz., 56-93. p.
- Radácsi László - Vári Anna - Boda Zsolt - Pataki György: A jövő képei: társadalmi-gazdasági forgatókönyvek Magyarország számára. - In: *Társadalomkutatás: a Magyar Tudományos Akadémia Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának folyóirata*, ISSN 0231-2522, 2000. (18. köt.), 1-2. sz., 56-93. p.
- Soltész Miklós - Nyéki József - Szabó Zoltán - Gonda István - Lakatos László - Racskó József - Thurzó Sándor - Dani Mária - Drén Gábor: Alkalmazkodási stratégia az alföldi gyümölcsstermelésben a globális gazdasági és klímaváltozás nyomán. - In: *"Agro-21" füzetek*, ISSN 1218-5329, 2005. 45. sz., 16-28. p.
- Soltész Miklós - Nyéki József - Szabó Zoltán: Lokális stratégiai feladatok a magyarországi gyümölcsstermelésben a globális gazdasági és éghajlati változások nyomán. - In: *Agrártudományi közlemények = Acta Agraria Debreceniensis*, ISSN 1587-1282, 2005. 17. sz., 29-34. p.
- Szász Gábor: Az éghajlatváltozás és a fenntartható gazdaság kapcsolata a Nagyalföldön. - In: *Alföldi Tanulmányok*, ISSN 0139-3545, 1997. 16. köt., 35. p.
- Szegi-Tóth Ferenc: A klímaváltozás globális hatásai a gazdaságra és a társadalomra. - In: *"Agro-21" füzetek*, ISSN 1218-5329, 2005. 44. sz., 3-17. p.
- Szegi-Tóth Ferenc: Klíma és gazdaság: A globális klímaváltozás integrált értékelése. - In: *Társadalom és Gazdaság*, ISSN 1588-9734, 2003. (25. évf.), 2. sz., 233-261. p.
- Szenteleki, Károly and Gaál, Márta and Mézes, Zoltán and Szabó, Zoltán and Zanathy, Gábor and Bisztray, György and Ladányi, Márta (2012) Termésbiztonsági elemzések a Közép-magyarországi régióban a klímaváltozás tükrében. A szőlő-, a cseresznye- és a meggytermelés helyzete és jövőképe. In: *Fenntartható fejlődés, élhető régió, élhető települési táj 1*. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, pp. 173-203. ISBN 978-963-503-504-5
- Szepesi Viktória: A Jabil és a társadalmi felelősségvállalás, avagy a munkatársak szerepe a fenntartható fejlődésben. - In: *Magyar Minőség*, ISSN 1416-9576, 2013. (22. évf.), 2. sz.,
- Szlávik János: A környezetvédelem közgazdasági kérdései és a "fenntarthatóság". - In: *Iustum aequum salutare*, ISSN 1787-3223, 2006. (2. évf.), 1-2. sz., 85-90. p.
- Tímár Gigi: Utolsó oldal: Program és app, gasztró és hulladék, tévé és társadalom, design és fenntarthatóság. - In: *Piac&Profit*, ISSN 1416-8219, 2015. (19. évf.), 5. sz., 64. p.

- Tóth Gergely: Vállalatok környezeti érdemrendje - A vállalati fenntarthatóság minősítéséről és ennek nehézségeiről. - In: *Kovács*, ISSN 1418-5040, 2003. (7. évf.), 1-2. sz. (tavasz-nyár),
- Varga Attila - Czippán Katalin - Benedict, Faye: Az iskolák társadalmi szerepvállalása a fenntartható fejlődésért. - In: *Új Pedagógiai Szemle*, ISSN 1215-1807, 2011. (61. évf.), 1-2-3-4-5. sz., 259-267. p.
- Varga Zoltán: Az éghajlati változékonyság és fontosabb gazdasági növényeink tenyészidőszakának hossza közötti kapcsolat jellemzése a radiotermikus index segítségével. - In: *Acta agronomica Óváriensis*, ISSN 1416-647X, 2007. (49. évf.), 2/1. sz., 367-372. p.
- Vári Anna - Ferencz Zoltán - Bozsó Brigitta: Civil társadalom a fenntarthatóságért: Beszámoló egy nemzetközi akciókutatás tapasztalatairól - II. rész. - In: *Társadalomkutatás: a Magyar Tudományos Akadémia Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának folyóirata*, ISSN 0231-2522, 2011. (29. köt.), 2. sz., 269-278. p.
- Vári Anna - Ferencz Zoltán - Csikai Mária - Bozsó Brigitta: Civil társadalom a fenntarthatóságért: beszámoló egy nemzetközi akciókutatás tapasztalatairól. - In: *Társadalomkutatás: a Magyar Tudományos Akadémia Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának folyóirata*, ISSN 0231-2522, 2010. (28. köt.), 1. sz., 109-120. p.
- Vári Anna - Ferencz Zoltán - Oláh Miklós - Pataki György - Csatári Bálint - Flachner Zsuzsanna - Pallaghy Orsolya - Várkonyi Tibor: Indicators of social sustainability = A szociális fenntarthatóság indikátorai. - In: *Tájökológiai Lapok*, ISSN 1589-4673, 2008. (6. évf.), 1-2. sz., 107-117. p.
- Végh László: A fenntartható társadalom és az első kőtábla. - In: *Koinónia*, 2014. (21. évf.), 6-7. sz., 2617-2619. p.
- Vida Gábor: Fenntarthatóság és környezeti jövőkép. - In: *Természetbúvár*, ISSN 0866-1510, 2002. (57. évf.), 4. sz., 9. p.
- Wildmann János: A fenntartható fejlődés néhány politikai és társadalmi vetülete. - In: *Egyházfórum*, ISSN 1215-0630, 2011. (26. évf.), 1. sz.,

Theses, dissertations

- Czúcz, Bálint (2011) *Az éghajlatváltozás hazai természet közeli élőhelyekre gyakorolt hatásainak modellezése [védés előtt] = Modelling the impact of climate change on natural habitats in Hungary*. Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Doktori Iskola.
- Csapi Vivien, Fojtik János *Pénzügyi szolgáltatások az éghajlatváltozás tükrében: elérhető kockázatmenedzselési eszközök* - SZTE Gazdaságtudományi Kar közleményei. – Szeged, 2002-2009. - (2009), p. 440-453.
- Ditta Tamás: *Az éghajlatváltozás gazdasági következményei és a klímavédelem*. – DE TEK Közgazdaságtudományi Kar, 2010.
- Gergely Brigitta: *A Klímaváltozás várható magyarországi hatásainak tanulmányozása*. - DE TEK--Természettudományi és Technológiai Kar--Földtudományi Intézet, 2011.
- Klusóczki, Ágnes: *A klímaváltozás hatása Magyarországon*. - DE TEK--Természettudományi és Technológiai Kar--Biológiai és Ökológiai Intézet, 2013.
- Teremi Anita: *Az éghajlatváltozás gazdasági hatásai*. - DE TEK Közgazdaságtudományi Kar, 2010.
- Vízkeleti Anna: *Globális felmelegedés: nemzetközi akciók és hazai válaszok*. Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet, 2010.

Books

- Antal Attila: *Ökopolitika, ideológia, baloldal: egy baloldali környezetpolitika alapjai*. [Budapest]: L'Harmattan, cop. 2014. 229 p.
- Az éghajlatváltozás és a katonai erő viszonyrendszere a hazai és a nemzetközi kutatások tükrében* / Padányi József; [közread. a] Nemzeti Közszerológáti Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar. Budapest: NKE HHK, 2014. 79 p,
- Boda Zsolt: *Globális ököpolitika*. Budapest: Helikon Kiadó, 2004. 252 p.
- Bolygónk egészsége és környezetünk védelme*. Budapest: Roland, [2015]. 48 p.
- Közös cselekvés közös értékek mentén, közösségformálás a természet (vidék), a társadalom fenntarthatósága érdekében* / szerk. Gulyás Pálné. Budapest: Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyes., 2015. 188 p.
- "II. Fenntartható fejlődés a Kárpát-medencében" nemzetközi konferencia: absztraktkötet* / [szerk. ... Zimmermann Zita, Szabó Gábor]; [... rend. SZIE MKK Növénytani és Ökofiziológiai Intézet Növénytani Tanszék etc.]. Gödöllő: Szt. István Egy., 2014. 164 p.
- Változó éghajlat, változó közösségek: a fenntartható energiaellátás lehetőségei és jó gyakorlatai* / [fel. szerk. Marelyin Kiss József]. Budapest: Nemzetstratégiai Kutint., 2014. 74 p.
- Éghajlat-politika: a Magyarország előtt álló kihívások uniós perspektívában* / szerk. Majsa Dóra. Szeged: [SZTE ÁJK], 2010. 44 p.
- Éghajlatváltozás a világban és Magyarországon* / szerk. Takács-Sánta András. Budapest: Alinea: Védegyelet, cop. 2005. 172 p.
- Környezettudatosság a mindennapokban: éghajlatváltozás és gazdálkodás* / [szerk. Kun András és Rév Szilvia]. Somogyvámos: Öko-völgy Alapítvány, 2012. 64 p.
- Nagy Réka: *Ökoanyu: egyszerűen zöld: [környezettudatos és takarékos háztartási ötletek]*. Budapest: Central Kv., 2015, cop. 2014. 159. p.